

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Any XV

Reus Divendres 22 de Juny de 1900

Núm. 8.596

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en les principals
llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallorfré, carrer Junquera, 6.
No's retornaran los originals encara que no's publicquin.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 1
a províncies trimestre. 3'50
Extranger y Ultramar. 5'00
Anuncis, a preus convencionals.

Farmacia Serra

12 ANYS XAROP SERRA

de continuades curacions y d'una
acceptació general, son les millors
probas pera demostrar que l'
es lo millor remey pera combatre per crò-
nica y rebelde que sia tota classe de.... TOS

La que paga més
contribució de la pro-
vinciad

IMPORTANTÍSSIM

als herniats (Trencats)

Lo que acredita á una casa de comers no son precisamente las alabanzas inusitadas ni l'reclám de falsos remittits y certificats, medis molt empleats en las grans capital; pero aquí, ahont tots nos coneixém, sols los fets ab sa incontrastable eloquence assentan las reputacions; per això aquesta casa s'enorgulleix d'haver fet de cada comprador un parroqui y de cada parroqui un propagandista entusiasta.

Son molts los que han acudit á consultarme creguts d'estar herniats (trencats) y fet lo regoneixement s'han convensut de lo contrari.

La opinió dels senyors facultatis d'aquesta comarca respecte al meu establiment «La Creu Roja» y 'is set anys de pràctica en la casa Clausolles de Barcelona, son garantias que no olvida'l públic.

Braguers de tota classe lo més práctich y modern pera la curació de las hernias

Especialitat en braguerets de cauchuc pera la completa y prompta curació dels tendres infants.

Elastichs emoplàtichs pera evitar le carregament d'espantillas.

Faixas hipogástricas pera corregir la dilatació y abultació del ventre.

JOSEPH PUJOL

cirurgia especialista en le tractament de las hernias.

ESTABLIMENT LA CREU ROJA PLASSA DE PRIM.-REUS

INSTITUT VACUNÓGENO SUÍS • LAUSANNE

DIPÓSIT EXCLUSIU A REUS

D. ANTON SERRA (farmacèutich)

Arrabal Santa Anne, 80

Tubo pera 2 ó 3 vacunas Ptas. 1'25
Tubo pera 8 ó 10 vacunas 1'50
Tubo pera 20 ó 25 vacunas 3'00
Estix ab 5 tubos pera 2 ó 3 vacunas 4'00

Placas pera 3 ó 4 vacunes Ptas. 1'50
Placas pera 6 ó 8 vacunes 3'00
Pots pera 25 vacunes 8'00
Pots pera 50 vacunes 15'00

CINTURONS PERA HOME
Maletas, Sachs de má
Bauls-mundos

J. MERCADÉ REIG
BASTÉ.—Sant Joan, 9.—REUS.

La qüestió de Xina

Les mirades de mon enter, que fins fa poch se dirigien al Sud del Africa, avuy se dirigeixen á la clapa inmensa que en la inmensissima Assia forma l'imperi xino.

La qüestió del Transvaal ja no interessa; es ja un plet fallat en definitiva en perido de cumpliment de sentencia. Poden haverhi encara incidents que fementin l'import de las costas... pero res més. Lo públich desitjós d'emocions novas ja no's preocupa de la sort terrible que espera al pobre boer, y fins los que en diaris y revistas parlaven de la ruptura d'ostilitats entre boers y inglesos, no com una desgracia que 'ls primers no havien pogut evitar, sino com á preludi d'un enfilarall de derrotas pel imperi britanic, ja no's interessan per la sort d'un poble que agonitza. L'emocionant interés del problema xino en los seus aspectes nacional y internacional, s'imposa avuy á tothom fins á deixar á l'ombra tots los altres problemes polítics.

La importància manifesta de la revolta boxer, que prova ben clarament que no's tracta ara d'un de aquells alsaments tan prompte iniciats com esvahits que tant sovintenjan á Xina, y l'acumulament de forces que estan fent las grans potencias fan suposar que no estén davant d'un conflicte passatger de resolució prompta y fácil, y que tindrem temps sobrat de tractarla ab tota extensió y deteniment la qüestió xina sense por de que passi l'interès d'actualitat.

¿Qué significa la revolta dels boxers? Per damunt damunt de tot, podem afirmar que es la explosió del sentiment nacional xino contra la invasió extranjera.

Apuntat això, sembla que nosaltres, defensors dels drets de las nacionalitats á conservar la seva nacionalitat y á conservar la seva autonomía y á recobrarla quan la tenen detenida, hauriam d'alarbar sens reserva l'alsament dels boxers. Doncha.. no es això. Esplicaré lo per que.

Sigles enrera, quan las relacions entre Estats veïns eran ben pocas y las relacions entre Estats llunyans pot dirse que no existian, lo conservar la independencia nacional era una cosa fácil. Veyém Estats relativament atrassadissims, que subsisteixen sigles y més sigles, devallant uns pel camí de la decadència fins arribar á la barbarie, evolucionant altre pausada y sólidament fins á posarse á la vanguardia del progrés y de la civilisació.

La falta de comunicacions, lo casi infranquejable de las distancies, permetia la llarga subsistència de nucleos socials inferiors. En aquells temps la Xina, voltada de pobles molt més atrassats que ella tenia ben assegurada la seva subsistència. Mes que la fa-

mosa muralla, garantia la seva independència faixa inmensa, que la separava dels Estats avansats d'Europa. La forsa expansiva d'aquests era petita pera exercir cap influència a través de tants milers de kilòmetres y pera travessar la inmensa crosta de extensions vastíssimas, quina existència y estat interior era un misteri.

Mes, avuy han canviat los temps. Casi no hi ha al mon un tros de terra pera coneixre; los medis de comunicació han suprimit las distancies. La forsa expansiva dels grans Estats es inmensa y la seva influència s'extén per tot lo mon.

En aquesta situació, la independència d'un poble atrassat corre cada dia perils més grossos.

L'apropament de tots los grans nucleos socials y polítics fa aplicable á las relacions entre pobles la llei de la selecció, tal de resulte que en el poble

Un poble atrassat que no s'afanyi á sortir del seu arràs, es peble mort. La única garantia de la independència d'un poble es la seva civilisació. Las politicas d'aisllament es impossible. Las relacions políticas, mercantils y de tota mena son forzosas á tots los Estats.

Sentats aquests principis aném á aplicarlos á la qüestió xina. Aném á veure si la manifestació del esperit nacional xino, que es lo que caracterisa l'alsament dels boxers, evitara la destrucció d'aquell Estat ó si, pel contrari, la precipitarà. Aném à veure si 'ls boxers salvarán á la seva patria ó, enlloc de salvarla, la durán á la ruïna.

FRANCESC CAMBÓ.

Propietats físiques

de las terras conreables

La terra vegetal ó arable no sols es lo dipòsit y teix de contenir las substàncias que han de servir d'aliuement á la planta que en ell se desenvolua, sino que es ademés li serveix d'apoye, dins d'ella té d'enfonsar las seves arrels, y equeixas han de trobarhi la suficiént humitat y ayre pera poder viure. y fulzezes al

Latera vegetal conreable està composta de quatre elements: àrgila, cals, arena y humus ó materia orgànica. La seva formació es deguda á la descomposició de las rocas, ó bé als sediments deixats per las aguas de rius ó torrents. Duas causas intervénen en la descomposició de las rocas, que son físicas y químicas. Físicas: accions de la temperatura, calor y fred, que dilatant y arronsant llur massa, l'esquerden; acció de l'ayga y del fred que, gelantla què s'afatura dins las esquerdas, fa de cunys per partirlas quan aumenta de volum. Accions químicas: las del oxigen y acit carbónic del ayre atmosfèric sobre las rocas silícies y calcàries, que al llur contacte y á poch á poch se van descomponent. Las arenas producte de la descomposició física arrossejant «detritus» de vegetació que en les rocas mateixas se crí, liquens, etc., forman l'humus ó materia orgànica de la terra conreable. Aquells quatre elements, arenas producte de la composició de las rocas aluminosas, calcari originat per las rocas calicis y humus ó detritus d'altres vegetacions, barrejats constitueixen la terra vegetal, depenen las bonas qualitats d'aqueixa de las proporcions en que cada un d'aqueixos elements entra en la barreja.

L'ayre y l'ayga son los dos elements indispensables á la vida: sense ells no hi ha vegetació cap meua. La circulació del ayre per dins la terra s'elogrà per medi de conreadas, essent tant millor la terra y esferejor cauce, elencivom cauce, alzando cedes

quan la combinació dels quatre elements que la constitueixen entrin en una proporció tal que la fassin esponjosa y lleugera. Per formar-se idea de l'importància que l'aigua exerceix sobre la vegetació bastarà citar lo fet de que les graminies (blat, ordi, etc.) necessitan 300 grams d'aigua per elaborar-ne un de més seco; essent una oullita bona de blat de 8.000 kg. (gras y palla) per hectària (dues mojades), resulta que s'necessiten 2.400 tonelades d'aigua perquè la planta puga produir les 8.000 kg. de matèria seca. Raro és lo país abont mètres dura l'estada de la planta en la terra plou tant; de modo que si no fos l'aigua que queda retinguda per la terra com amagatzenada, no fora possible l'cultiu de cereals en la major part de països. Mes aquest poder absorbent no es pas igual per tots els elements, cals, argila, arena y humus, que constitueixen la terra: al revés, molt distints. L'estudi és, doncs, sumament important.

Sis' agafan quatre testos y s'omplen l'un d'arena, l'altre d'argila, l'altre de cals y l'últim d'humus, y s'hi tira aigua fins que aquesta surt del forat de sota 'l test, se podrà observar que en los testos plens de arena y humus l'aigua hi penetra ràpidament; en lo d'argila la penetració es molt lenta, y lenta en lo de cals; que l'absorció per aquells distints elements es molt diferent; la sorra absorbeix poca aigua, la cals bastanta, y molta l'argila y l'humus. Segons les experiències de M. Mazure, per 100 grams d'aquests elements, arena, cals, argila y humus, l'aigua absorbida és:

Arena. 10 Cals. 42 Argila. 84 Humus. 103

Les experiències de M. Mazure indicen ben clar lo different poder absorbent dels elements que constitueixen la terra quan l'aigua la reben per la superfície superior, o sia de pluja; mes s'ha de tenir en compte les que circulen pel subsol o cara inferior de la terra y que pujan per capilaritat á la superfície superior. Si s'fan experiències ab los quatre mateixos elements, arena, cals, argila y humus, se veurà que l'arena deixa passar l'aigua amb gran felicitat, essent més difícil de penetrar al calç y molt més á l'argila.

Lo vapor que forma un dels components dels atmosfèrics es també absorbit per aqueixos elements en diferents proporcions essent los que mes n'absorbeixen l'argila y l'humus.

Finalment, aquells elements, quan han rebut l'aigua ja sia de pluja, ja soterrania, per capilaritat, ja per condensar humitat dels atmosfèrics, no perdren per evaporació cantitats molt distintes, segons siga l'element que s'estudia. Segons M. Mazure, un cop saturats y exposats a l'evaporació, aquells elements perdren les cantitats d'aigua següents:

Arena.	3 dies	2·10
Cals.	7 dies	3·60
Argila.	7 dies	7·00
Humus.	3 dies	41·00

Aquí s'ha de fer reparar una propietat preciosa del humus, que és que un cop ha perdut per evaporació lo 41·00 d'aigua no'n perté més. Segons M. Mazure, saturat absorbeix 103 d'aigua, en pert 41, de modo que 'n resten 62, cantitat que s'utilitza per les plantes.

La densitat y volum d'aquests elements son les següents:

Volum ocupat per 100 grams.	Arena.	38 c. c.
	Cals.	44 c. c.
	Argila.	42 c. c.
	Humus.	81 c. c.
Densitat	Arena.	2·75
	Cals.	2·46
	Argila.	2·56
	Humus.	1·12

Les propietats calorífiques de la terra conreada varian segons las proporcions en que hi entran los quatre elements que la constitueixen, puig que de dos factors que son l'humitat y la coloració.

Les terres arenoses, per exemple, que conservan poch l'humitat, s'escalfaran ràpidament, al revés de les argiloses, que retenen fortemet l'aigua. Les terres ricas d'humus que tenen color negrós s'escalfaran molt més que les calloses que son blanques.

J. AGUILERA.

La guerra del Transvaal

No'ls anglesos solsament, sinó també una gran majoria de l'opinió universal, començan a creure que la guerra anglo-boer s'acaba per consensió: això es, sense combats, sense moviments, sense victòries y

sense derrotes; com desapareix en poch temps l'aigua depositada en un clot en terra, o com se desvaneix en pochs instants la columna de fum que s'aireja en l'espai.

En algunes ocasions, al llegir les notícies que de Londres ens envien los convensuts y que ja la vegada sembla que convensem á tot lo mon, nos preguntém assombrats: pero es que 'la boers se filtran per la terra, o 's desvaneixin en l'aire, com l'aigua y 'l fum ja indica?

Molt temps fa que 'l plan que ara hi ha se troba molt prop de sa complerta realització, fou concebut per lo general Roberts y posat en desenvolupament; les columnas de Baden Powel y d'Hunter dirigintse sobre Pretoria per l'Oest; les de Buller dirigintse sobre la mateixa capital per l'Est; Roberts, constituint lo centro y cos de tot lo sistema, esperant l'incorporació de les forces y dels flancks per que 'l treguin dels constants apurs en que 'l posan los boers en sas línes de comunicacions.

Baden Powel y Hunter ja han arribat fins á la mitat de son camí: pero com es que han tardat tan? Buller apena si ha pogut lograr traspasar la frontera del Natal, y fins ara no s'ha donat per segú que 'ls boers han evacuat per complet aquesta colònia y las alturas que dominan á Wolkrust; se dona, no obstant, per indubitable que 'ls boers del Transvaal y 'ls de Orange han quedat á consecució dels citats moviments, incomunicats entre si. Pero en aquest cas, com los federaus se decideixen á atacar als puestos inglesos nada menos que á las voras dels rius Zuid y Rhenoster que corren á retaguardia de lord Roberts y paralelament á sa línia de combat tallant sa línia de comunicació? Com se decideixen á atacar ab nombrosas forces á Finsbury si, com s'affirma, han sigut dispersats en diferents direccions per las forces inglesas que protegeixen la línia entre Finsbury y Senechal?

No es or tot lo que llueix ni la situació dels inglesos tan clara com se vol fer veure; á Inglaterra l'opinió que ha sofert ab freqüència notables decepcions, tem que la falta de detalls que sobre l'estat de la guerra se deix sentir, sigui eloquent anuncii de nous desenganyos; perque si 'ls boers no estan vencuts ni quebrantats y no se 'ls ha xuclat la terra ni s'han evaporat en l'aire, poch importa que s'hagin somés alguns centenars de personas de las que no figuraren entre las forces combatents; las forces guerreras se conservan intactas, ab ánimes y esperit inquebrantables y si aludeixen lo combatre abont no contan ab segures de guanyar, en canvi, saben atacar hont menys se suposa y obtindre sempre resultat positiu de sos atacs.

Ara se li atribueix á Roberts lo proposit de dirigir sa acció exolussivament cap á un punt de la línia de Pretoria á Delagoa, que fassí als inglesos amos absents d'aquesta nova via estratègica; pero això suposa, al mateix temps, la necessitat de dispersar més y més las tropas britàniques, y 'ls boers podrán sortir ganancies d'això, puig millor podrán obtenir ventatges sobre «molts pochs» que sobre «pochs molts».

Pero quedem en una cosa; en que encara son molt lluny los inglesos de fer efectiu son domini sobre las Repùblics boers.

CRÒNICA

Observacions Meteorològicas del dia 21 de Juny de 1900

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

Horas d'obser	Baròmetre aneroide	Grau d'humitat	Pluja en 24 horas	Aigua evap. en 24 h.	Estat del cel	Observació particular:
9 m.	753	83	"	5·3	Ras	
3 t.	753	81	"	5·3	Ras	

Horas d'obser	TEMPERATURAS		VENTS	NUVOLS	
	Màxima	Minim.	Ter. tip. direcci.	classe	can.
9 m.	Sol. 33	18	23	S.	Cumul 0·4
3 t.	Sombra 42	29	29	S. i. q.	> 0·3

Queda explicat perque ans d'ahir, com s'havia anunciat, no reberem la visita en aquesta ciutat del Excm. Sr. Governador civil de la província, qui passá á Barcelona per assumptos de més urgència que la de donar possessió al nombrat Alcalde de R. O. de nostra ciutat Sr. Muñoz, qui, sens dubte, a mida que 'l temps passi y la reflexió li fassi veure ab tota claretat la situació en que se 'l ha posat, se convencerà del paper que està jugant á la vista de nostra ciutat y 'n sabrà sortir d'una manera digna perque, en veritat, sentirà que acabés de jugar lo ridicol un jove de la categoria del senyor Muñoz.

Per conducte de nostre apreciat amic y company de causa, l'acreditat comerciant d'aquesta ciutat don J. AGUILERA.

J. Totosaus, hem rebut una preciosa estampa, editada per la «Lliga Regional de Manresa», en la que formant circumferència y bonichs dibuixos y colors s'hi enolouhen dos coleccions de sagells de l'«Unió Catalana» corresponents á les deu primeras emissions del passat any, adornantles á ne'l centre un elegant escut de Catalunya.

Es un treball que mereix tot elogi y digne de figurar en un quadre el despaix de tots los ayments de la terra catalana.

Agrahim á la «Lliga Regional» la deferència que 'ns ha tingut en l'envi de l'esmentada estampa que nosaltres tenim per una verdadera joia.

Abir nit se celebrá al «Centro de Lectura» la reunió preparatoria de la que aquesta nit tindrà lloc á la mateixa societat, per acordar definitivament lo programa que deurá regir en la festa que se celebrarà á benefici del Estat lliure d'Orange.

Demà n'he parlaré més detalladament y en més extensió.

La «Gaceta» d'ahir publica una Real orden del ministeri d'Hisenda per la que 's disposa:

Primer. Las Delegacions d'Hisenda examinerán al acabar l'apremi de primer grau si 'ls sindicats y classificadors de las industries agremiadas se troben al corrent en lo pago de la contribució.

Segon. Ordenarán l'inmediat rellan d'aquells que no 's trobin al corrent, convocantse als gremis baix la presidencia dels Administradors d'Hisenda ó dels alcaldes, per la elecció d'altres contribuyents que hagin satisfet sus crònes.

Tercer. En lo cas de no concorde los gremis y classificadors.

Lo recaudat en lo dia d'ahir en l'Administració de Consums per diferents espècies puja la cantitat de pesetas 836·64.

Segons datus rebuts de París, la importació de vins espanyols en la veïna república ha alcansat durant los cinquers primers mesos del any actual la suma de 1.393.573 hectolitres.

Durant dita època s'importaren en 1899, 1.279.074 hectolitres, y 2.159.593 en l'any 1898.

A Amposta s'nota aquests dies extraordinaria animació, ab motiu de la plantació d'arròs, en la que s'hi troben ocupats gran nombre de jornalers.

En l'antich castell s'està procedint pels germans senyors Escribá l'aixecament d'una gran fàbrica.

En lo propi punt una societat anònima construeix altre fàbrica, què á més de la fabricació d'arròs, produuirà llum elèctrica, tenint lo propòsit la mateixa societat de formar una barriada de cases econòmiques.

Per l'Inspector de mercats d'aquesta ciutat foren ahir decomisats é inutilitzats 3 ks. de peix per reunir las condicions de salubritat per ser destinat al consum públic.

La célebre cantant Patti, baronesa de Cederstaem, posseeix un vano, en lo qual poden llegir-se autògrafos de molts soberans d'Europa.

Heus aquí 'ls principals:

Del emperador de Russie: «Res tranquilla tant com vostra magnifica reu.»

Del emperador d'Alemanya: «Animas, admirable russinoy de tots los temps.»

De la reina d'Espanya: «A una espanyola de part de sa reina, que s'enorgulleix de contarla entre sos subdits.»

De la reina d'Inglaterra: «Si 'l rey Lear digué ab rahó que una reu dolsíssima era dò precios pera una dona, vos sou, ma estimada Adelina, la més rica de totas.»

Lo total d'ingressos obtinguts per la Companyia del Canal de Suez durant l'exercici de 1899 fou de 94.317.505·30 franchs, corresponents a 3.067 barcos d'un total de tonelades 9.895.630, que atravesaren lo citat canal.

Correspon un promedi de 30 franchs per barco.

Hem rebut un tomé de poesías que ab lo títol de «Caprichos» ha publicat son autor D. Agustí Camàdia y Carné, en lo que fà gala de fàcil versificador.

Agrahim l'envi, atenent si 'mpresaria en més edicions.

Los espadenyers de Granollers s'han declarat en vaga, per no havérsel-hi concedit, com demanaven, l'aument de preu en la mà d'obra. Després de curta y penosa malaltia ha mort a Barcelona lo conegut professor de clarinet don Emili Porri, que s'havia fet popular á Catalunya, sent consi-

